JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kettunen, Jaana

Title: Työelämään tutustumisen kohtauspaikka verkossa - TET-tori

Year: 2008

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2008.

Rights: In Copyright

Rights url: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en

Please cite the original version:

Kettunen, J. (2008). Työelämään tutustumisen kohtauspaikka verkossa - TET-tori. In V. Jarmo, & K. Simo (Eds.), Tuovi 5: Interaktiivinen tekniikka koulutuksessa 2007 -konferenssin tutkijatapaamisen artikkelit (pp. 45-49). Hypermedialaboratorion verkkojulkaisuja - Hypermedia Laboratory Net Series 15. https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65650/978-951-44-7202-2.pdf

Työelämään tutustumisen kohtauspaikka verkossa — TET-tori

Jaana Kettunen
Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

Työelämä elää murroskautta. Nuoren työvoiman määrä on ollut vuodesta 2003 alkaen pienempi kuin työelämästä poistuvien määrä. Taitekohdan ajoittuminen vaihtelee alueittain, mutta muutoksen arvioidaan tapahtuvan koko maassa vuoteen 2009 mennessä. Ikäluokkien pienentyessä ammattitaitoisista nuorista tulee haluttua työvoimaa. Maakunnat tarvitsevat kaikki oman alueensa nuoret jatkokouluttautumaan ja tulevaisuudessa työskentelemään kotiseudullaan.

Opetusministeriön (2003) kehittämissuunnitelmassa vuosiksi 2003—2008 ja *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa* (2004) korostetaan opinto-ohjauksen ja työelämäyhteyksien tärkeyttä. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää oppilaisiin, joilla on opiskeluvaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Olisi torjuttava tilanne, jossa nuorten sosiaalinen syrjäytyminen lisääntyy, ikäluokat pienenevät ja työvoiman saatavuus vähenee. Ministeriön kehittämissuunnitelma asettaa yleistavoitteeksi niin sanotun koulutustakuun, jolla turvataan peruskoulun jälkeinen jatko-opintopaikka koko ikäluokalle. Tavoitteena on, että vuonna 2008 vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa.

Ammatillisen peruskoulutuksen ja lukion opiskelijavalintoja kehittämällä on tarkoitus turvata se, että peruskoulunsa päättävät pääsevät samana vuonna koulutukseen. Lisäksi ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijavalinnoissa turvataan vailla ammatillista koulutusta olevien pääsy koulutukseen. Jotta syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä, on tärkeää lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaa ja vähentää keskeyttämisiä.

Opetushallituksen selvityksen mukaan (Niittymäki 2005) peruskoulun oppilaanohjauksessa oli koulunsa päättävien oppilaiden mielestä parantamisen varaa varsinkin siinä, miten kiinnostusta ammatteihin heräteltiin. Selvitykseen perustuvissa toimenpide-ehdotuksissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, millä tavoin ja miten laajasti oppilaille tulisi kertoa työelämästä ja ammateista. Lisäksi todetaan, että oppilaanohjausta on mahdollista kehittää kannustamalla opinto-ohjaajia ja yhteiskunnallisia sidosryhmiä laaja-alaiseen yhteistyöhön, jonka avulla voidaan esimerkiksi järjestää oppilaille paremmat mahdollisuudet tutustua työelämään ja saada ammattiryhmien edustajia vierailemaan oppilaitoksissa.

Nuorten omat kiinnostukset, mielikuvat ja sosiaalinen ympäristö vaikuttavat heidän koulutusvalintoihinsa huomattavasti. Nuorten tiedot koulutusvaihtoehtojen sisällöistä ja valintojen seurauksista ovat usein melko puutteellisia ja jopa virheellisiä. Onnistunut valinta edellyttää pitkäjänteistä yhteydenpitoa nuoren ja häntä ohjaavan kesken. Myös koulun ja työelämän välistä vuorovaikutusta on lisättävä. (Välijärvi 1984: 141—142.)

Tieto- ja viestintätekniikka on tarjonnut mahdollisuuksia koulutusta ja työmarkkinoita koskevan tiedon uudentyyppiseen jäsentämiseen. Kuitenkin osa mahdollisuuksista on jäänyt hyödyntämättä, jos aiemmin paperimuodossa toimitettu koulutus- ja ammattitieto on sellaisenaan siirretty Internetiin. Viime vuosina verkon kautta käytettävän tiedon laatuun onkin kiinnitetty enemmän huomiota, ja esimerkiksi Yhdysvalloissa on jo kehitetty standardit verkossa välitettävän koulutus- ja ammattitiedon laadun ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Tiedon tuottamisen lisäksi keskushallinnon tulisi myös pyrkiä tehostamaan tiedon levittämistä ja käyttöönottoa. Suomessa tähän suositukseen on vastattu siten, että perusopetuksen uusien opetussuunnitelmien mukaan oppilaiden tulee jo koulussa tutustua verkon kautta välitettäviin julkisiin koulutus- ja urasuunnittelupalveluihin. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan verkossa olevien palvelujen laatua oman urasuunnittelun kannalta. Kysymys on tietoyhteiskunnassa toimivan kansalaisen perusvalmiuksista. (OECD 2004.)

Työelämään tutustuminen — TET

Tutkimukset ja selvitykset ovat osoittaneet, että työelämään perehdyttämisessä on käytännössä varsin suuria kunta- ja oppilaitoskohtaisia eroja. Tämä on yhteydessä kuntien elinkeinorakenteeseen sekä oppilaitosten ja työelämän välisen yhteistyön suunnitelmallisuuteen.

Aiemmin perusopetuslaissa säädettiin, että opetussuunnitelmaan kuuluu työelämään tutustumista, ja opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa tarkennettiin, mitä se käytännössä on ja minkä mittaisena se tulee toteuttaa. Vuonna 1994 opetussuunnitelman perusteissa määriteltiin, että työelämään tutustumisen tulee muodostaa ala-asteelta yläasteelle yltävä jatkumo. Uudessa opetussuunnitelmassa oppilaanohjauksen tehtäväksi määritellään oppilaan kasvun ja kehityksen tukeminen siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja (*Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet* 2004: 255).

Uuden opetussuunnitelman myötä oppilaanohjaus kuuluu koulun ohjaussuunnitelman mukaisesti kaikille opettajille. Perusopetuksen päättövaiheessa oppilaalla tulee olla valmiudet jatko-opintoihin, käsitys itsestään oppijana ja kehittyvä kyky oman elämänuran suunnitteluun. Oppilaan itsetuntemus on kehittynyt valmiudeksi tehdä itsenäisiä valintoja asetettujen ta-

voitteiden mukaisesti. Opinto-ohjaaja on vastuussa ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksesta ja jatko-opintoihin hakeutumisesta. Ohjausta tulee pitää koko perusasteen läpäisevänä prosessina, jossa oppilailla on mahdollista saada ohjausta jatko-opintoihin liittyviä valinta- ja päätöksentekotilanteita varten (Kasurinen 2004).

Työelämään tutustumisen kohtauspaikka — TET-tori

Tutkimukseni aiheena on alueellisen työelämään tutustumiseen liittyvän toiminnan ja toimintamallin kehittäminen tietoverkkoja hyödyntäen. Aiheen valintaan ovat olennaisesti vaikuttaneet aikaisemmat työtehtäväni, joissa olen osallistunut tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitteluun ja käyttöönottoon useista näkökulmista ja rooleista käsin. Viimeksi kuluneiden parin vuoden aikana olen vastannut Jyvässeudun *TET-torin* toimintamallin kehittämisestä ja siihen liittyvien käytäntöjen suunnittelusta. *TET-tori*-hankkeessa tarkastellaan sitä, miten tietotekniikalla voidaan tukea tutustumisjaksojen järjestämistä ja pedagogisen tehtävän täyttämistä. *TET-tori* on yhteinen toimintaympäristö ja kohtaamispaikka, jota voivat käyttää tutustumispaikkoja tarjoavat yritykset ja työpaikat sekä opiskelijat, opinto-ohjaajat ja lastensa työharjoittelusta kiinnostuneet vanhemmat.

Opiskelija

- löytää tietoja TET-paikoista
- tutustuu yrityksiin ja työpaikkoihin sekä ammatteihin
- saa tietoa TET-paikan odotuksista
- voi tehdä TET-raportit tietoverkkoja hyödyntäen
- saa tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista

Yritykset ja työpaikat

- esittäytyvät opiskelijalle
- antavat kuvan toiminnastaan
- informoivat TET-mahdollisuuksista
- voivat päivittää TET-tietojaan helposti
- voivat käyttää materiaaleja
- edistävät yhteistyötä koulujen kanssa

Opinto-ohjaaja

- löytää TET-paikkojen perustiedot kootusti
- voi käyttää sivustoa ohjauksen tukena
- voi lukea opiskelijoiden raportit verkosta
- voi hyödyntää aineistoa TET-jaksoilla
- kannustaa laaja-alaiseen yhteistyöhön

Huoltajat

- saavat perustietoa TET-jaksosta
- saavat tietoa jatko-opiskelu-mahdollisuuksista

Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Tutkimustehtävät ovat seuraavat:

- kehittää toimintamalli ja käytänteet, joiden avulla työelämään tutustumista ja tutustuttamista voidaan suunnitella ja toteuttaa tietoverkkoja hyödyntäen
- selvittää, miten tutustumisjaksoihin liittyvät kokemukset vaikuttavat oppilaiden jatko-opintovalintoihin
- kehittää yhteistoimintamallia oppilaiden, ohjaajien, työpaikkojen ja vanhempien tueksi.

Ensimmäiseen ja kolmanteen tutkimustehtävään haen vastauksia sekä teorian että käytännön tasolla. Tavoitteena on valtakunnallisten opetussuunnitelman tavoitteiden sekä selvitysten mukaisesti kannustaa yhteiskunnallisia sidosryhmiä laaja-alaiseen yhteistyöhön, jonka puitteissa voidaan esimerkiksi järjestää oppilaille paremmat mahdollisuudet tutustua työelämään sekä eri ammattiryhmien edustajien vierailuja oppilaitoksissa yhteistyössä yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Toinen tutkimustehtävä edellyttää tiedon ja palautteen keräämistä oppilailta. Seuraan oppilaiden kokemuksia työelämään tutustumisesta sekä sitä, miten ne mahdollisesti vaikuttavat työelämää ja jatko-opintoja koskeviin ajatuksiin.

Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisen tutkimuksen lähtökohta on pyrkimys kuvata jotakin todellisen elämän tapahtumaa tai toimintaa. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita opetukseen ja oppimiseen liittyvistä asioista, jotka eivät ole määrällisesti mitattavissa. (Hirsjärvi—Remes—Sajavaara 1997: 160—168.) Laadullisen tutkimusotteen kokonaisvaltaisuus on Pattonin (1987: 17—18) mukaan hyödyllinen silloin, kun tutkitaan jotain kehitteillä olevaa, innovatiivista tai muutettavaa asiaa.

Tapaustutkimus on yleisesti käytetty laadullisen tutkimuksen asetelma. Opetusta ja oppimista tutkittaessa tapaustutkimusta pidetäänkin luontevana lähestymistapana, koska kyseessä on käytännön ongelmien kokonaisvaltainen tarkastelu ja kuvaus, jota ei voi tehdä irrallaan yksittäisestä tilanteesta tai tapahtumaketjusta. Sanaa *tapaus* voidaan käyttää, kun puhutaan ihmisestä, ihmisjoukosta, yhteisöstä, laitoksesta, jostakin tapahtumasta tai laajemmasta ilmiöstä. Tapaus on tietty, rajallinen kokonaisuus. Yleensä tapaus on jossain suhteessa muista erottuva, kielteisesti tai myönteisesti poikkeava, mutta se voi olla myös aivan tavallinen arkielämän tapahtuma. Kiinnostus kohdistuu yksittäiseen tapahtumaan tai tapahtumaketjuun esimerkiksi koulussa tai luokassa.

Tutkimukseni voidaan määritellä tapaustutkimukseksi, koska sen kohteena on tietty, rajattu ympäristö (*Peda.netin* verkkotyövälineet) ja tietty tapaus (*TET-tori*). Ericksonin (1986) mie-

lestä laadullinen tapaustutkimus soveltuu erityisen hyvin tilanteisiin, joissa ollaan kiinnostuneita pikemminkin tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista kuin niiden yleisluonteesta ja jakaantumisesta.

Tutkimustani voidaan pitää myös toimintatutkimuksena, joka on yksi laadullisen tapaustutkimuksen muodoista (Syrjälä—Numminen 1998: 50). Pääongelman sijaan voidaan tällöin esittää päätehtävä, joka tässä työssä on työelämään tutustumista ja jatkokoulutusta tukevan verkko-ympäristön toteuttaminen. Syrjälän (1995) ja Stenhousen (1985) mukaan toimintatutkimuksessa työntekijät, esimerkiksi opettajat, tutkivat ja kehittävät omaa työtään. Toimintatutkimuksen lähtökohtana on jokin työhön liittyvä ristiriita tai käytännön ongelma, johon etsitään ratkaisua. Itse olen tutkimuksessa osallinen paitsi tutkijana myös verkkoympäristön toteuttajana ja käytettävien työvälineiden kehittäjänä. Tutkimus on näin ollen pääasiallisesti oman toimintani reflektointia.

Lähteet

Erickson, F. 1986. Qualitative methods in research on teaching. — *Handbook of research on teaching* (ed. M. Wittrock): 119—160. New York: Macmillan.

Hirsjärvi, S. — Remes, P. — Sajavaara, P. 1997. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kirjayhtymä.

Kasurinen, H. (toim.) 2004. *Ohjausta opintoihin ja elämään: opintojen ohjaus oppilaitoksessa*. Opetushallitus.

Niittymäki, T. 2005. *Selvitys vuonna 2005 perusopetuksen päättävistä oppilaista, jotka eivät hakeneet opiskelupaikkaa kevään toisen asteen yhteishaussa*. Opetushallitus. — URL (viitattu 10.3. 2007): http://www.edu.fi/page.asp?path=498,24009,24538,24539,24642,44381

OECD = Organisation for Economic Co-operation and Development 2004. *Career guidance and public policy: bridging the gap*. Paris: OECD.

Opetusministeriö 2003. *Vuosien 2003—2008 koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma*. Helsinki.

Patton, M. Q. 1987. *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park: Sage.

Perusopetuksen opetussuunnitelman valtakunnalliset perusteet 16.1.2004. Helsinki: Opetushallitus.

Stenhouse, L. 1985. Case study methods. — *International encyclopedia of educational research and studies* (ed. T. Husen & T. N. Postlethwaite): 645—650. Oxford: Pergamon.

Syrjälä, L. 1995. Tapaustutkimus opettajan työvälineenä. — *Laadullisen tutkimuksen työtapoja* (L. Syrjälä ym.): 9—66. Helsinki: Kirjayhtymä.

Syrjälä, L. — Numminen, M. 1998. *Tapaustutkimus kasvatustieteessä*. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia; 51. Oulu: Oulun yliopisto.

Välijärvi, J. 1984. *Lukio keskiasteen koulutusvalintana*. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja; 349. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.